

Posudek na disertační práci Mgr. Jana Rybáře

„ Osobnosti Nové hudby v Praze na přelomu 50. a 60. let 20. století“

Disertační práce Jana Rybáře ve své teoretické části zkoumá vývoj fenoménu Nové hudby v Praze na přelomu 50. a 60. let 20. století. Práce si neklade za cíl zobrazit pouze historický obraz doby, ale snaží se proniknout i do tehdejších skladatelských přístupů vybraných reprezentantů české hudby. Jsou analyzována tři klíčová díla českých skladatelů z 60. let, jejichž autory jsou Marek Kopelent, Jan Klusák a Zbyněk Vostřák. Jde tedy o autory, kteří se v dané době na zdejší scéně v oblasti hudby významně podíleli. K analýze je přistoupeno z pozice skladatele nahlízejícího na tehdejší hudební produkci specifickým pohledem tvůrce soudobé vážné hudby. Období padesátých a šedesátých let 20. století je velmi málo zmapováno. Knižních publikací, které se věnují období 60. let v Československu, existuje nemnoho.

(První významnou prací věnující se této problematice byla absolventská práce Markéty Lajnerové Počátky Nové hudby v Čechách, Musica viva Pragensis a její kmenoví autoři, kterou autorka psala jako diplomovou práci na ústavu hudební vědy Filosofické fakulty UK v Praze v roce 2000. Dalším důležitým počinem je monografie Miroslava Pudlákova Zbyněk Vostřák: Idea a tvar v hudbě, která se zabývá nejen osobou Zbyňka Vostřáka, ale také dobovými kulturně-politickými souvislostmi. V přípravě je rovněž monografie Michala Matznera o Marku Kopelentovi, kterou po Matznerově tragické smrti dokončuje jeho otec Antonín.)

Práce též přináší dvě přílohy – rozhovory s žijícími představiteli hudební avantgardy 60. let Markem Kopelentem a Janem Klusákem.

Celá práce je rozvržena do čtyř kapitol:

(předmluva)

- I. Část historická
- II. Dobové mediální reflexe Nové hudby v českých periodikách
- III. Část analytická
- IV. Odkaz 60. let

(přílohy)

V první kapitole si autor všímá postavení Nové hudby a jejich inovativních tendencí po druhé světové válce; dále společenské situace a celkové charakteristiky hudebního prostředí v tehdejší Československu; a konečně vybraných interpretačních souborů v Praze specializovaných na provozování Nové hudby. Jedná se zejména o soubory Musica viva Pragensis, Komorní harmonii a Pražskou skupinu Nové hudby.

Druhá kapitola přináší dobové mediální reflexe Nové hudby v Českých odborných periodikách. Jsou zde prezentovány dvě linie: česká a zahraniční. Tato kapitola je velmi cenná, informuje o postojích jednotlivců i o postojích jednotlivých časopisů a periodik k této problematice. Je to poučné.

Třetí kapitola – zde spatřuji těžiště celé práce. Analyzována jsou díla Marka Kopelenta (Kontemplation), Jana Klusáka (Smyčcový kvartet č.2) a Zbyňka Vostřáka (Afekty). Analýzy jsou pozoruhodné zejména svým vhladem do struktury analyzovaných děl a schopností nalézt podstatné složky hudební struktury.

Čtvrtá kapitola je věnována odkazu šedesátých let. Je zde prezentována složitost vývoje, zejména v sedmdesátých a osmdesátých letech (ale i později). Někteří skladatelé se přiklánějí více k tradici, mnozí docházejí k pozoruhodným syntézám, ale živá je i jiskra nových experimentů. U trojice pražských skladatelů (Klusák, Kopelent, Vostřák) je citelný hluboký respekt k hudební tradici, kterou rozhodně nepopírají.

K práci nemám připomínky. Konstatuji, že celá teoretická část disertační práce si vytkla za cíl zkoumat nejrůznější průniky v hudebním myšlení vybraných skladatelských osobností pražské scény šedesátých let. Popisuje a rozčleňuje charakteristické příčiny stylových zvrátů a poměrně bohatý výskyt odlišností v myšlení těchto osobností na podkladě analýzy vybrané části jejich tvorby. Rád konstatuji, že tuto problematiku považuji za velmi aktuální a tudíž lze prohlásit, že disertační práce v tomto smyslu splnila svůj cíl. Zvolená metoda zpracování je srozumitelná. Dále lze konstatovat, že práce přináší podněty pro rozvoj a inovaci skladebného oboru. Ve svém racionálním obsahu a schopnosti přesného formulování problémů i výstupů je ojedinělá. Svědčí o neobyčejně hlubokých analytických schopnostech a znalostech.

Doporučuji, aby předložená práce MgA Jana Rybáře „ Osobnosti Nové hudby v Praze na přelomu 50. a 60. let 20. století“ byla přijata jako disertační práce k obhajobě, a aby na jejím základě byla Janu Rybářovi udělena hodnost PhD.

Jako umělecká část disertační práce MgA Jana Rybáře byla předložen kompozice „**Sinfonia estatica e malinconica (Sinfonia nr. 3)**“ pro velký symfonický orchestr. Je to dílo strukturálně bohaté, působící na posluchače především svojí zvukovou dramaturgií. Partitura má profesionální parametry. Je zvukově jistá, autorova hudební představivost je v partituře realizovaná s přesností a rytmickou vynalézavostí. Kompozice Jana Rybáře „**Sinfonia estatica e malinconica (Sinfonia nr. 3)**“ svědčí o dobré kompozičně technické výbavě svého autora. Svědčí též o hloubce jeho myšlenkového světa a schopnosti ho přenést do hudební výpovědi. Jedná se o zajímavý svět plný křehkých point a detailů, vyznívající jako srozumitelná hudební výpověď.

Doporučuji rovněž, aby předložená skladba „Sinfonia estatica e malinconica (Sinfonia nr. 3)“ byla přijata jako odpovídající umělecká součást disertační obhajoby.

V Praze, 19.5. 2012

Prof. Ivan Kurz